

4. SINIF

FEN BİLİMLERİ

2. ÜNİTE

BESİNLERİMİZ

SORU
KİTAPÇIĞI

Dosti

Besin
İçerikleri

Sağlıklı ve
Dengeli Beslenme

Taze ve
Doğal Besinler

Sigara ve
Alkolün Zararları

BESİN İÇERİKLERİNİ TANIYALIM

KELİME HAVUZU

karbonhidrat • protein • yağ • vitamin • su • mineral

- 1. Ekmek, makarna ve pirinçte daha çok _____ bulunur.
- 2. Et, yumurta ve kuru baklagiller _____ bakımından zengindir.
- 3. Tereyağı, zeytin ve fındık _____ içeren besinlerdir.
- 4. Sebze ve meyveler vücudumuza _____ sağlar.
- 5. Vücudumuzun büyük bir bölümünü _____ oluşturur.
- 6. Kalsiyum, demir ve magnezyum birer _____ çeşididir.

DOSTİ'NİN İPUCU

Kelime havuzundaki her sözcüğü yalnız bir kez kullan.

GÖREVLERİNE GÖRE SINIFLANDIRALIM

Besinleri baskın görevlerine göre uygun kutuya yazalım.

ekmek • pirinç • zeytinyağı • yumurta • balık • fasulye • portakal • ıspanak • su

ENERJİ VERİCİ

YAPICI - ONARICI

DÜZENLEYİCİ

---

1) Kısa cevaplar

1. Her besin yalnızca bir besin içeriği mi taşır? Açıklayalım.

---

2. Proteinlerin vücudumuzdaki temel görevi nedir?

---

3. Düzenleyici besin içeriklerine üç örnek yazalım.

DOSTİ'NİN İPUCU

Bir besinde birden fazla içerik bulunabilir; sınıflandırırken baskın görevine bak.

TAZE, DOĞAL VE TEMİZ BESİNLER

① Doğru mu, yanlış mı?

1. Mevsiminde yetişen sebze ve meyveleri seçmek uygundur.

☐
D

☐
Y

2. Küflenmiş besinin yalnız küflü kısmını atıp kalanını yiyebiliriz.

☐
D

☐
Y

3. Sebze ve meyveler yenmeden önce iyice yıkanmalıdır.

☐
D

☐
Y

4. Doğal besinler mümkün olduğunca az işlem görmüştür.

☐
D

☐
Y

5. Kötü kokan bir besin güvenle tüketilebilir.

☐
D

☐
Y

6. Besin hazırlamadan önce ellerimizi yıkamalıyız.

☐
D

☐
Y

7. Açıkta satılan her besin temiz ve güvenlidir.

☐
D

☐
Y

8. Temiz kap ve araçlar kullanmak sağlığımızı korur.

☐
D

☐
Y

② Ben olsaydım...

Piknikte uzun süre güneşte kalmış, kokusu değişmiş bir sandviç gördün. Ne yaparsın? Neden?

DOSTİ'NİN İPUCU

Şüpheli görünen, kokan veya bozulan besini tatmadan bir yetiştikine göster.

BESİNLERİ GÜVENLE TÜKETELİM

ÖRNEK ETİKET

Ürün: Yoğurt

Üretim: 10.10.2026

STT: 20.10.2026

Saklama: 0-4 °C

İçindekiler: Süt, maya

Ambalaj: Açılmamış

1 Etiketini inceleyelim

1. Ürünün son tüketim tarihi nedir?
_____
2. Hangi sıcaklıkta saklanmalıdır?
_____
3. Ürünün içinde neler vardır?
_____
4. Ambalaj açılmış olsaydı neyi kontrol ederdin?
_____
5. Tarih geçmiş olsaydı ne yapardın?
_____

2 Güvenli tüketim kontrol listem

- ☐ Ambalaj yırtık, şişmiş veya ezilmiş mi?
- ☐ Üretim ve son tüketim tarihleri uygun mu?
- ☐ Saklama koşullarına uyulmuş mu?
- ☐ Dondurulmuş ürün çözülüp yeniden dondurulmuş mu?
- ☐ Etiket bilgileri okunaklı mı?

DOSTI'NİN İPUCU

Paketi, tarihi, etiketi ve saklama koşulunu birlikte kontrol et.

DENGELİ VE DÜZENLİ BESLENME

Aşağıdaki öğle menülerini inceleyelim ve soruları yanıtlayalım.

A MENÜSÜ

Hamburger • Patates kızartması • Gazlı içecek

B MENÜSÜ

Çorba • Etli sebze • Yoğurt • Su

C MENÜSÜ

Yalnız salata • Su

① Menüleri değerlendirelim

1. Hangi menü daha dengelidir? Neden?

_____

2. A menüsünde hangi değişiklikleri yapardın?

_____

3. C menüsünde eksik olan besin grupları nelerdir?

_____

4. Öğün atlamak yerine ne yapmalıyız?

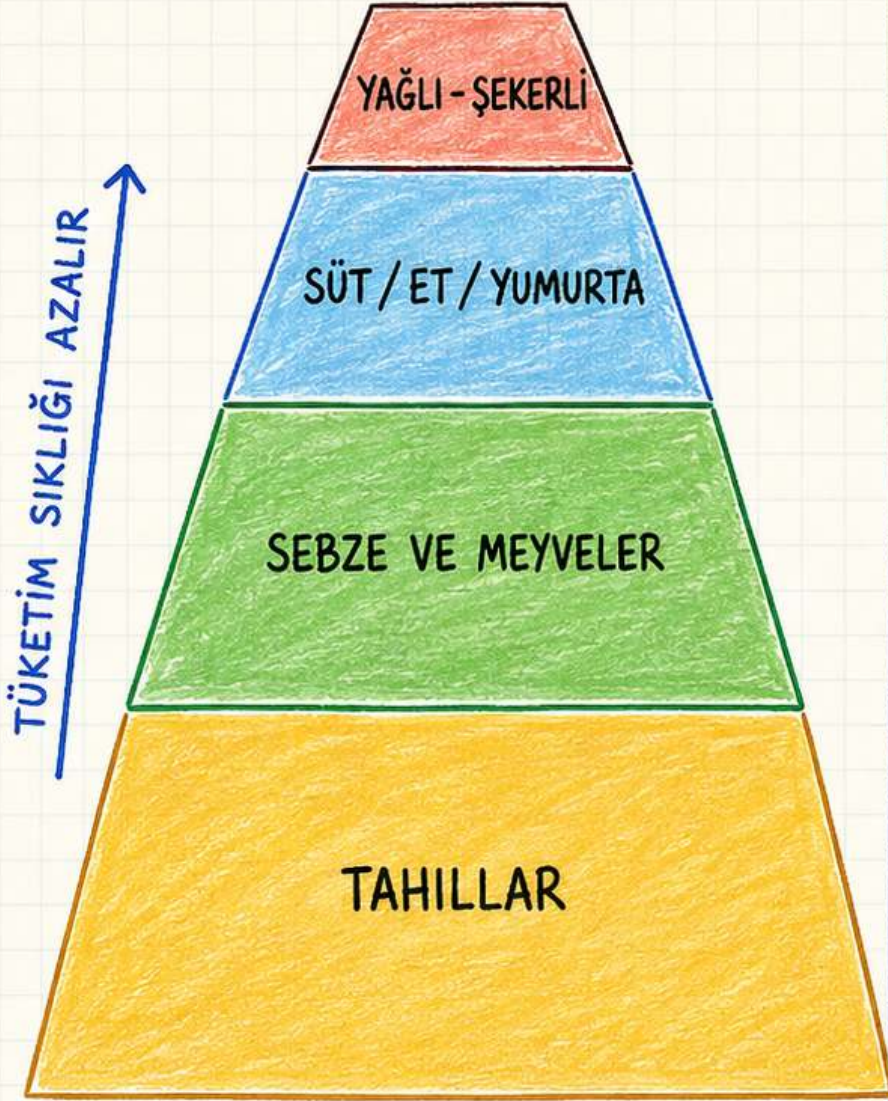
_____

DOSTİ'NİN İPUCU

Dengeli tabakta farklı besin grupları ve su birlikte bulunur.

BESİN PİRAMİDİNİ OKUYALIM

1 Sorular

1. Piramidin tabanında hangi grup vardır?
_____
2. En az tüketilmesi gereken grup hangisidir?
_____
3. Sebze ve meyveler hangi bölümde yer alır?
_____
4. Süt ve yumurta neden aynı bölümde gösterilebilir?
_____
5. Su piramidin yanında ayrıca neden hatırlatılır?
_____
6. Piramide uygun bir ara öğün örneği yaz.
_____

DOSTI'NİN İPUCU:

Piramitte aşağıdan yukarıya çıktıkça tüketim sıklığı azalır.

YANLIŞ BESLENME VE OBEZİTE

① Alışkanlıkları değerlendirelim

1. Her gün yeterli su içmek	☐ Sağlıklı	☐ Riskli
2. Gereğinden fazla yemek	☐ Sağlıklı	☐ Riskli
3. Sürekli şekerli ve yağlı besinler seçmek	☐ Sağlıklı	☐ Riskli
4. Düzenli hareket etmek	☐ Sağlıklı	☐ Riskli
5. Öğünleri zamanında ve ölçülü tüketmek	☐ Sağlıklı	☐ Riskli
6. Uzun süre hareketsiz kalmak	☐ Sağlıklı	☐ Riskli

② Sağlıklı yaşam planım

Kahvaltıda: _____

Ara öğünde: _____

Hareket için: _____

Uyku için: _____

DOSTİ'NİN İPUCU:

Obeziteyi konuşurken bedenleri değil, sağlıklı alışkanlıkları değerlendirelim.

BESİN İSRAFINI ÖNLEYELİM

① Doğru davranışı işaretle

1. İhtiyacımız kadar alışveriş yapmak.	☐ Doğru	☐ İsrar
2. Tabağımıza yiyebileceğimizden fazla yemek almak.	☐ Doğru	☐ İsrar
3. Artan uygun besinleri güvenli biçimde değerlendirmek.	☐ Doğru	☐ İsrar
4. Alışveriş listesi hazırlamak.	☐ Doğru	☐ İsrar
5. Tarihi yaklaşan besinleri önce tüketmek.	☐ Doğru	☐ İsrar
6. Ekmekleri açıkta bırakıp bayatlatmak.	☐ Doğru	☐ İsrar
7. Saklama koşullarına dikkat etmek.	☐ Doğru	☐ İsrar
8. Yenilebilir besinleri düşünmeden çöpe atmak.	☐ Doğru	☐ İsrar

İsrarı önleyen bir slogan yazalım:

DOSTİ'NİN İPUCU:

Planla • İhtiyacın kadar al • İsrar etme

SİGARA VE ALKOLÜN ZARARLARI

SİGARANIN ZARARLARI

- Akciğer ve kalbe zarar verir.
- Nefes almayı zorlaştırır.
- Bağımlılığa neden olabilir.
- Çevredeki kişilere de zarar verir.

ALKOLÜN ZARARLARI

- Beyin ve karaciğere zarar verir.
- Dikkat ve karar vermeyi etkiler.
- Bağımlılığa neden olabilir.
- Kazalara yol açabilir.

1. Kavramları tamamlayalım

1. Sigara dumanına istemeden maruz kalan kişiye _____ denir.
2. Sigara en çok _____ sistemine zarar verir.
3. Alkol dikkat ve _____ verme becerisini olumsuz etkiler.
4. Sigara ve alkol _____ yapıcı maddeler içerir.

DOSTİ'NİN İPUCU:

Sağlıklı seçim: Sigara ve alkolden uzak durmak.

DUMANSIZ YAŞAM SORUMLULUKLARIMIZ

① Yaparım mı, yapmam mı?

1. Sigara dumanı olan ortamdan uzaklaşıyorum.	☐ Yaparım	☐ Yapmam
2. Durumu güvendiğim bir yetişkine söylerim.	☐ Yaparım	☐ Yapmam
3. Sigara içen kişiyle tartışırım.	☐ Yaparım	☐ Yapmam
4. Dumansız alanların kurallarına uyarım.	☐ Yaparım	☐ Yapmam
5. Temiz hava hakkını koruyan işaretlere dikkat ederim.	☐ Yaparım	☐ Yapmam
6. Zararları anlatan afiş ve sloganlar hazırlarım.	☐ Yaparım	☐ Yapmam

TEMİZ HAVA HERKESİN HAKKI

Dumansız yaşamı destekleyen bir afiş çizelim:

DOSTI'NİN İPUCU:

Uyarırken tartışma;
güvendiğin bir yetişkinden yardım iste.

KİMİM BEN?

İpuçlarını okuyup kavramı noktalı yere yazalım.

- 1 Vücudun öncelikli enerji kaynağıyım. -----
- 2 Büyüme ve onarımda görevliyim. -----
- 3 Vücudun büyük bölümünü oluştururum. -----
- 4 Besinlerin tüketim sıklığını katmanlarla gösteririm. -----
- 5 Gereğinden fazla besin alma ve çöpe atma davranışıyım. -----
- 6 Sigara içmediğim hâlde dumandan etkilenirim. -----
- 7 Tarihi, içeriği ve saklama bilgisini gösteririm. -----
- 8 Besinleri ihtiyaç kadar ve farklı gruplardan tüketme biçimiyim. -----

DOSTİ'NİN İPUCU: ♥

Cevaplarını ders notlarındaki anahtar kavramlarla karşılaştır.

TEST 1 • BESİN İÇERİKLERİ

1. Vücudumuzun öncelikli enerji kaynağı hangisidir?

- A) Karbonhidrat
- B) Protein
- C) Vitamin
- D) Su

2. Büyüme ve onarımda görevli besin içeriği hangisidir?

- A) Yağ
- B) Protein
- C) Mineral
- D) Su

3. Aşağıdakilerden hangisi düzenleyici içeriklerden biridir?

- A) Karbonhidrat
- B) Yağ
- C) Vitamin
- D) Protein

4. Zeytin, ceviz ve tereyağında daha çok hangi içerik bulunur?

- A) Protein
- B) Vitamin
- C) Yağ
- D) Su

5. Vücudumuzun büyük bir bölümünü oluşturan içerik hangisidir?

- A) Mineral
- B) Su
- C) Protein
- D) Yağ

6. Kalsiyum, demir ve magnezyum hangi gruptadır?

- A) Vitamin
- B) Karbonhidrat
- C) Protein
- D) Mineral

TEST 2 • GÜVENLİ VE DENGELİ BESLENME

7. Hangisi taze ve doğal besin seçimine örnektir?

- A Mevsiminde elma
- B Küflenmiş ekmek
- C Şişmiş konserve
- D Açıkta bekleyen süt

8. Paketli bir besini alırken önce hangisini kontrol etmeliyiz?

- A Reklamını
- B Etiket ve tarihini
- C Paket rengini
- D Resmini

9. Çözülmüş dondurulmuş besin için doğru davranış hangisidir?

- A Yeniden dondurmak
- B Güneşte bekletmek
- C Uygun sürede tüketmek
- D Paketi açık bırakmak

10. Hangisi dengeli bir öğün örneğidir?

- A Sadece patates
- B Çorba-etli sebze-yoğurt-su
- C Sadece salata
- D Kek-gazlı içecek

11. Besin piramidinin tabanında hangi grup bulunur?

- A Yağlı-şekerli besinler
- B Tahıllar
- C Et-yumurta
- D Süt ürünleri

12. Hangisi obezite riskini artırır?

- A Düzenli hareket
- B Ölçülü beslenme
- C Yeterli uyku
- D Fazla şeker ve hareketsizlik

TEST 3 • İSRAF VE SAĞLIKLI YAŞAM

13. Besin israfını azaltmak için hangisi yapılmalıdır?

A) Plansız alışveriş	B) İhtiyaç kadar almak
C) Tabakı fazla doldurmak	D) Besini açıkta bırakmak

14. Artan uygun besinlerle ilgili doğru davranış hangisidir?

A) Hemen çöpe atmak	B) Açıkta bekletmek
C) Güvenli biçimde değerlendirmek	D) Tarihini silmek

15. Sigara en çok hangi organlara zarar verir?

A) Akciğer ve kalp	B) Saç ve tırnak
C) Diş ve kemik	D) Kulak ve burun

16. Alkolün etkilerinden biri hangisidir?

A) Dikkati artırmak	B) Karar vermeyi bozmak
C) Kasları güçlendirmek	D) Uyku düzenlemek

17. Sigara içmediği hâlde dumandan etkilenen kişiye ne denir?

A) Üretici	B) Tüketici
C) Pasif içici	D) Satıcı

18. Dumanlı bir ortamda çocuk ne yapmalıdır?

A) Tartışmak	B) Dumana yaklaşmak
C) Gizlemek	D) Uzaklaşıp yetişkine söylemek

YENİ NESİL SORULAR

19. Ece kahvaltıda yalnızca şekerli bir içecek tüketiyor. Kahvaltısını dengelemek için hangisini eklemesi daha uygundur?

- A) Sadece şeker
- B) Yumurta, ekmek ve süt
- C) Bir gazlı içecek daha
- D) Yalnız sos

20. Marketteki yoğurdun paketi şişmiş, tarihi geçmemiştir. En güvenli davranış hangisidir?

- A) Satın almak
- B) Paketi açıp koklamak
- C) Almamak ve yetiştikine bildirmek
- D) Dondurmak

21. Piramidin alt katından üst katına çıkıldıkça tüketim sıklığı azalır. Buna göre hangisi daha seyrek tüketilmelidir?

- A) Tahıllar
- B) Sebze ve meyveler
- C) Su
- D) Yağlı ve şekerli besinler

22. Arda parkta sigara dumanı fark ediyor. Sorumlu davranışı hangisidir?

- A) Dumanın yanında beklemek
- B) Tartışmaya başlamak
- C) Uzaklaşıp güvendiği yetiştikine söylemek
- D) Kimseye söylememek

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Her ifade için sana en uygun kutuyu işaretle.

	Bunu yapabiliyorum	Biraz daha çalışmalıyım	Yardıma ihtiyacım var
1. Besin içeriklerini sayabilirim.	☐	☐	☐
2. Besinleri görevlerine göre sınıflandırabilirim.	☐	☐	☐
3. Taze ve temiz besin seçebilirim.	☐	☐	☐
4. Paket etiketini kontrol edebilirim.	☐	☐	☐
5. Dengeli bir menü oluşturabilirim.	☐	☐	☐
6. Besin piramidini yorumlayabilirim.	☐	☐	☐
7. İsrafı önleyen davranışları bilirim.	☐	☐	☐
8. Sigara ve alkolün zararlarını açıklayabilirim.	☐	☐	☐
9. Dumansız yaşam için sorumluluklarımı bilirim.	☐	☐	☐

Tekrar etmek istediğim konu: _____

En sevdiğim etkinlik: _____

CEVAP ANAHTARI • ETKİNLİKLER

SAYFA 2 1 Karbonhidrat • 2 Protein • 3 Yağ • 4 Vitamin • 5 Su • 6 Mineral

SAYFA 3 Enerji: ekmek, pirinç, zeytinyağı. Yapıcı-onarıcı: yumurta, balık, fasulye. Düzenleyici: portakal, ıspanak, su. Kısa cevaplar örnek yanıtlardır.

SAYFA 4 D, Y, D, D, Y, D, Y, D. Sandviç tüketilmez; bir yetişkine bildirilir.

SAYFA 5 STT: 20.10.2026 • 0-4 °C • Süt ve maya • Ambalaj, tarih ve koku kontrol edilir • Tarihi geçmiş ürün tüketilmez.

SAYFA 6 B menüsü dengelidir. A menüsünde kızartma ve gazlı içecek azaltılır. C menüsüne tahıl ve protein eklenir. Öğün atlanmaz.

SAYFA 7 Tahıllar • Yağlı-şekerli besinler • Orta kat • Yapıcı-onarıcı içerikler • Su vücut için gereklidir • Meyve veya yoğurt örneğİ.

≡ CEVAP ANAHTARI • ETKİNLİKLER ≡

SAYFA 8

Sağlıklı, Riskli, Riskli, Sağlıklı, Sağlıklı, Riskli.

SAYFA 9

Doğru, İsrar, Doğru, Doğru, Doğru, İsrar, Doğru, İsrar.

SAYFA 10

Pasif içici • Solunum • Karar • Bağımlılık.

SAYFA 11

Yaparım, Yaparım, Yapmam, Yaparım, Yaparım, Yaparım.

SAYFA 12

Karbonhidrat • Protein • Su • Besin piramidi •
Besin israfı • Pasif içici • Etiket • Dengeli beslenme.

☆ AÇIKLAMALI NOT

Etkinlik cevapları örnek yanıtlardır.
Öğrencinin aynı anlamı taşıyan farklı ifadeleri doğru kabul edilebilir.

CEVAP ANAHTARI • TESTLER

TEST 1

1-A

2-B

3-C

4-C

5-B

6-D

TEST 2

7-A

8-B

9-C

10-B

11-B

12-D

TEST 3

13-B

14-C

15-A

16-B

17-C

18-D

YENİ NESİL

19-B

20-C

21-D

22-C

≧ AKILDA KALSIN! ≦

Yanlış cevaplar, tekrar edilmesi gereken konuları gösterir.

Öğrenciyi puanla değil, gelişimiyle değerlendirelim.